

เรื่อง ชนเผ่าม้ง : ไสยศาสตร์ การรักษาโรค

รายละเอียด

การรักษาโรคด้วยความเชื่อไสยศาสตร์

ม้งมีความเชื่อว่าพิธีไสยศาสตร์เหล่านี้จะช่วยให้อาการเจ็บป่วยได้ถูกต้องและทำการรักษาได้ผล เพราะความเจ็บป่วยทั้งหลาย ล้วนแต่เป็นผลมาจากการผิดผี ทำให้ผีเดือดดาลมาแก้แค้นลงโทษให้เจ็บป่วย จึงต้องใช้วิธีจัดการกับผีให้คนไข้หายจากโรค หากว่าคนทรงเจ้ารายงานว่าคุณไขที่ล้มป่วยเพราะขวัญหนี ก็จะต้องทำพิธีเรียกขวัญกลับเข้าสู่ร่างของคุณคนนั้น แต่การที่จะเรียกขวัญกลับมานั้น จะต้องมีการปฏิบัติมากมาย บางครั้งบางพิธีกรรมก็มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ แต่ม้งก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคเหล่านั้น ม้งเชื่อว่าการที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง โดยไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน นั่นคือความสุขอันยิ่งใหญ่ของม้ง ฉะนั้นม้งจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อเป็นการรักษาให้หายจากโรคเหล่านั้น ซึ่งพิธีกรรมในการรักษาโรคของม้งนั้นมีอยู่หลายแบบ ซึ่งแต่ละแบบก็รักษาโรคแต่ละโรค แตกต่างกันไป การที่จะทำพิธีกรรมรักษาได้นั้นต้องดูอาการของผู้ป่วยว่าอาการเป็นเช่นไร แล้วจึงจะเลือกวิธีการรักษาโดยวิธีใดถึงจะถูกต้อง

1. การทำผี หรือการลงผี (การอ้วก)

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เป็นการรักษาอีกประเภทหนึ่งของมั่ง การอ้วนนิ่ง (การทำผีหรือลงผี) การอ้วนนิ่งนั้นมืออยู่ 3 ประเภท คือ การอ้วนนิ่งขอยชะวะ การอ้วนนิ่งเกร่ทั้ง การอ้วนนิ่งไชโย ซึ่งการอ้วนนิ่งแตกต่างกันออกไป การรักษาก็แตกต่างกันไปด้วย การจะอ้วนนิ่งได้เมื่อมีคนในครอบครัวเจ็บป่วยโดยไม่รู้สาเหตุเป็นการรักษาอีกประเภทหนึ่ง ดังนั้นมั่งมักจะนิยมอ้วนนิ่งเพื่อการเรียกขวัญที่หายไปหรือมีผีพาไปให้กลับคืนมาเท่านั้น ซึ่งมั่งเชื่อว่าการเจ็บป่วยเกิดจากขวัญที่อยู่ในตัวหายไป

มีวิธีการรักษาดังนี้ เวลาอ้วนนิ่งหรือทำผีนั้น คนที่เป็นพอมจะเริ่มไปนั่งบนเก้าอี้ แล้วร่ายเวทมนต์คาถาต่าง ๆ พร้อมกับติดต่อกับผีแล้วไปคลี่คลายเรื่องราวต่าง ๆ กับผี ถ้าคลี่คลายได้แล้วจะมีการฆ่าหมู แต่ก่อนจะฆ่าหมูนั้น จะต้องให้คนไข้ไปนั่งอยู่ข้างหลังพอมอ แล้วผูกข้อมือ จากนั้นนำหมูมาไว้ข้างหลังคนไข้ แล้วพอมจะสั่งให้ฆ่าหมู การที่จะฆ่าหมูได้นั้นจะต้องมีคนหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนของพอมอ และสามารถฟังเรื่องราวของการอ้วนนิ่งได้ รู้ว่าตอนนี้พอมต้องการอะไร หรือสั่งให้ทำอะไร เมื่อพอมสั่งลงมา คนที่เป็นตัวแทนต้องบอกกับคนในครอบครัว ให้ทำตามคำบอกกล่าวของพอมอ เมื่อสั่งให้ฆ่าหมูก็ต้องนำหมูมาฆ่าแล้วจะนำกั๊วะมาจุ่มกับเลือดหมู พร้อมกับมาปะที่หลังคนไข้ แล้วพอมจะเป่าเวทมนต์ให้ จากนั้นจะนำกั๊วะไปจุ่มเลือดหมู เพื่อไปเช่นไหว้ที่ผ่นซึ่งเป็นที่รวมของของบูชาเหล่านั้น

2. การรักษาคนตกใจ (การไช้แจง)

เป็นการรักษาอีกประเภทหนึ่งของมั่ง การไช้แจงจะกระทำเมื่อมีคนป่วยที่ตัวเย็น เท้าเย็น ใบบุเย็น มือเย็น ซึ่งมั่งเชื่อว่าการที่เท้าเย็น มือเย็นหรือตัวเย็น เกิดจากขวัญในตัวคนได้หล่นหายไป หรือไปทำให้ผีกลัว แล้วผีก็แก้งทำให้บุคคลนั้นไม่สบาย

มีวิธีการรักษาดังนี้ พอมจะนำเอาขิงมาขนาดตามเส้นประสาท ได้แก่ บริเวณปลายจมูกตรงไปที่หน้าผาก นวดแล้วย้อนกลับไปใบบุ แล้วนวดบริเวณหน้าผากไปที่ใบบุซ้ำ 3 ครั้ง จากนั้นเปลี่ยนเป็นการนวดที่เส้นประสาทมือ คือจะนวดที่ ปลายนิ้วมือไล่ไปที่ข้อมือทำซ้ำทุกนิ้วมือ แล้วรวมกันที่ข้อมือนวดและหมุนรอบที่ข้อมือ ซึ่งขณะนวดต้องเป่าคาถาด้วย และบริเวณฝ่าเท้าให้นวดเหมือนกัน ต้องทำซ้ำกัน 3 ครั้ง ซึ่งการรักษาไช้แจงนี้จะทำการรักษา 3 วัน เมื่อเสร็จจากการรักษาแล้ว ถ้าอาการไม่ดีขึ้นก็หาวิธีอื่น ๆ มารักษาต่อ เช่น อ้วนนิ่งหรือการซูปรี เป็นต้น

3. การรักษาด้วยการเป่าด้วยน้ำ (การเช้อแต่๊ะ)

เป็นการรักษาอีกประเภทหนึ่งของมั่ง การเช้อแต่๊ะจะเป็นการกระทำเมื่อมีคนในครอบครัวที่ป่วยร้องไห้ไม่หยุด และตกใจมากเป็นพิเศษ โดยไม่รู้สาเหตุ หรือเหมือนว่าคนป่วยเห็นอะไรสักอย่างที่ทำให้เขากลัวมาก

มีวิธีการรักษาดังนี้ คนที่เป็นพอมหรือแม่พอมจะให้คนป่วยอาการดังกล่าวไปนั่งใกล้กับกองไฟหรือเตาไฟ แล้วเอาถ้วยหนึ่งใบใส่น้ำให้เรียบร้อยมาตั้งไว้ข้าง ๆ พอมหรือแม่พอม คือ ผู้ที่จะทำการรักษาจะใช้ตะเกียบคู่หนึ่งหนีบก้อนถ่านที่กำลังรูกไฟมาเป็นสีแดงขึ้นมาแล้วเป่าก้อนถ่าน จากนั้นเริ่มท่องคาถา แล้วนำก้อนถ่านก้อนนั้น

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ไปวนบนหัวของคนป่วย ขณะวนนั้นก็สวดคาถาด้วย เมื่อวนเสร็จก็จะเอาก่อนถ่านก่อนนั้นไปใส่ในถ้วยที่เตรียมไว้ พร้อมกับปิดฝาด้วย ให้ทำซ้ำกันแบบนี้สามรอบเมื่อ เสร็จแล้วจับมือคนป่วยขึ้นมาเป่าพร้อมท่องคาถา เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว จะเอามือชุปน้ำที่อยู่ในถ้วยขึ้นมาลูบหน้าของคนป่วย หรือลูบแขนคนป่วย เมื่อทำเสร็จแล้วอาการของคนป่วยจะทุเลาลง มั่งจะนำวิธีการรักษาี้มาใช้ในการรักษาคนไข้ที่ตกใจมาก และปัจจุบันนี้มั่งก็ยังคงยึดถือและปฏิบัติกันอยู่ แต่ก็มีบ้างที่อาการหนักมากจนไม่สามารถที่จะรักษาให้หายขาดได้ แล้วจึงจะนำไปรักษาที่โรงพยาบาลต่อไป

4. การมัดกวาดสิ่งที่ไม่ดีออกไป (การหรือชู้) เป็นการรักษาอีกวิธีหนึ่งของมั่งที่จะปฏิบัติในช่วงขึ้นปีใหม่เท่านั้น คือในหนึ่งรอบปีที่ผ่านมาครอบครัวจะเจอสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้นจึงมีการหรือชู้เพื่อมัดเป่า หรือกวาดสิ่งที่ไม่ดีให้ออกไปจากบ้าน และตัวบุคคล หรือเป็นการมัดเป่า กวาดโรคภัยไข้เจ็บออกจากตัวบุคคล หรือออกจากบ้านให้หมด เพื่อที่จะรับปีใหม่ที่เข้ามา และต้อนรับสิ่งดี ๆ ที่กำลังจะมาในปีถัดไป พิธีกรรมนี้มั่งจะทำทุกปี และคนในครอบครัวต้องอยู่ให้ครบทุกคน ไม่ให้ขาดคนใดคนหนึ่ง (แต่หากว่าคนในครอบครัวนั้น เกิดไปทำงานต่างจังหวัด และไม่สามารถที่จะกลับมาร่วมพิธีกรรมนี้ได้ ผู้ปกครองของครอบครัวต้องนำเสื้อผ้าของคน ที่ไม่อยู่มาร่วมพิธีกรรมให้ได้ หากไม่ได้เข้าร่วมพิธีกรรมนี้ มั่งเชื่อว่าสิ่งที่ไม่ดีจะติดตัวไปยังปีถัด ๆ ไป และทำอะไรก็ไม่เจริญ)

5. หมูประตูดี้ (อวะบัวจ้อง) เป็นพิธีกรรมที่มั่งกระทำเพื่อรักษาคนทั้งหมดในบ้านหลังนั้นให้ ปราศจากโรคภัย โดยมีวิธีการรักษา ดังนี้ ซึ่งการประกอบพิธีกรรมหมูประตูดี้จะทำในตอนกลางคืนเท่านั้น อันดับแรกคือจะมีการกล่าวปิด และกล่าวเปิดประตู จากนั้นจะมีการฆ่าหมูแล้วต้มให้สุก จากนั้นก็กล่าวปิดประตู แล้วนำ หมูที่ต้มสุกนั้นมาหันให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ จัดไว้ตามจานที่วางไว้ 9 จาน ซึ่งแต่ละจานจะใส่ชิ้นเนื้อไม่เหมือนกัน โดย

- งานที่ 1 ใส่มือซ้ายหมูและหัวข้างซ้าย
- งานที่ 2 จะใส่ขาขวาหมูกับหัวข้างขวา
- งานที่ 3 จะใส่ขาซ้ายหมูกับคางซ้ายหม
- งานที่ 4 ใส่มือขวาหมูกับคางขวาหมู
- งานที่ 5 ใส่มือซ้ายหมู
- งานที่ 6 ใส่ขาขวาหมู
- งานที่ 7 ใส่ขาขวาหมูกับใบหู 5 ชิ้น
- งานที่ 8 ใส่มือขวาหมู
- งานที่ 9 ใส่จมูกและหางหมู

คำสำคัญ : ชนเผ่ามั่ง ใไสยศาสตร์ การรักษาโรค

ที่มา : มุลนิธิกระเจกเงา. (2559). โครงการพิพิธภัณฑ์ชาวเขาออนไลน์.

<https://www.openbase.in.th/node/999>

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2024-09-23

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2245&code_db=610004&code_type=05

The Office Of Academic Resource Information And Technology